

วิชา
ทนี่
นรก

ดร.สนอง วรอุไร

A misty landscape with a river, a bridge, and a boat. The scene is hazy and atmospheric, with a bird flying in the sky on the right side.

วิชาหนังสือ
ดร.สนอง วรอุไร

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๓๒๐

วิชาหนึ่งนรก
ดร.สนอง วรอุไร

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มิถุนายน ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ : ๒,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : ศิริส วัชรสุขจิตร

แยกสี : แคนนา กราฟฟิค โทร ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

พิมพ์ที่ : บริษัท ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด
โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๕-๗๘๗๐-๓

สัพพทานัง รัम्मทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
www.kanlayanatam.com
Facebook : kanlayanatam

อนุโมทนาภา

ด้วยความพากเพียรในการสร้างและสั่งสมบุญ ด้วยการให้ความรู้เป็นทานแก่ญาติธรรมผู้มีพระคุณ วิชานีรนรกในมุมมองของผู้เขียนจึงสำเร็จลงด้วยดี อนุโมทนามายังผู้ร่วมกระบวนกุศลกรรมทุกท่าน จงมี ธรรมะคุ้มรักษาใจตลอดไป ทั้งในภพนี้ ในภพหน้าหรือ ในภพถัดๆ ไป จงพัฒนาจิตให้พ้นไปจากอบายภูมิ อัน มีภพนรกเป็นเบื้องสุด ด้วยการสวดมนต์สรรเสริญคุณ พระรัตนตรัย ก่อนนอนทุกคืน จงพัฒนาจิตให้มีสติคุ้ม รักษาใจ ให้อยู่รอดปลอดภัยจากภพที่ไม่พึงปรารถนา จงสำเร็จ จงสำเร็จ จงสำเร็จ กับทุกท่าน ทุกคนเทอญ

ดร. สนอง วรอุไร

คำนำชมรมกัลยาณธรรม

ตามที่ท่านอาจารย์ ดร.สนอง วรอุไร ได้มาเป็น
องค์บรรยายในงานแสดงธรรมของชมรมกัลยาณธรรม
ครั้งที่ ๒๘ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๗ เรื่อง
“วิชาหนีรอก” ทางชมรมเห็นว่าเป็นธรรมะที่น่าศึกษา
และน้อมนำมาปฏิบัติ จึงขออนุญาตท่านอาจารย์จัดทำ
เป็นหนังสือซึ่งท่านได้เมตตาเรียบเรียงให้ใหม่อีกครั้ง
เพื่อความสมบูรณ์แห่งงานธรรมทานอันเป็นปณิธาน
แห่งชีวิตของท่าน

ในนามชมรมกัลยาณธรรมขอกราบขอบพระคุณ
ในความเมตตาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง และหวังว่า
ทุกท่านจะได้รับประโยชน์ในธรรม สมดังกุศลเจตนา
ของครูบาอาจารย์เทอญ

กราบขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญอย่างยิ่ง

ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

ฉิธ โมทติ เปจจ โมทติ
กตปุญญโญ จุภยตุถ โมทติ
โส โมทติ โส ปโมทติ
ทิสฺวา กมฺมวีสฺยทฺธิมตุตฺตโน ๑

ผู้ใดทำบุญไว้
ย่อมบันเทิงในโลกทั้งสอง
คือในโลกนี้
ละโลกนี้ไปแล้วก็บันเทิงในโลกหน้า
เขาบันเทิงยิ่งขึ้น
เพราะเห็นกรรมอันบริสุทธิ์ของตน

พุทธภาษิตจากธรรมบท

ผู้บรรยายขอกราบพระคุณเจ้าและกราบสวัสดิ
ญาติธรรมผู้เจริญทุกท่าน ต่อไปนี้จะขอเปลี่ยนคำว่า “ผู้
บรรยาย” เป็นคำว่า “ผู้เขียน” เพราะประสงค์จะเขียน
บอกเล่าให้ผู้อ่านได้รู้และเข้าใจว่า มีบางสิ่งๆ ที่ขอได้แต่
เป็นไปไดยาก หรือเป็นไปไม่ได้ ตลอดสี่สิบห้าพรรษาที่
พระพุทธรเจ้าเผยแพร่ธรรม ท่านมิได้สอนให้ชาวพุทธ
หรือที่เรียกว่าพุทธบริษัทประพฤติดตนเป็นผู้ขอ แต่ให้
ประพฤติดเหตุให้ถูกต้อง แล้วความสมปรารถนาจึงจะ
เกิดขึ้นได้ เมื่อคืนได้เตรียมบรรยายเรื่องวิชาหินนรก
เมื่อเตรียมแล้วเสร็จ ก่อนจะเข้านอน ได้เดินไปสะดุด
สายไฟฟ้าที่ยังไปยังพัดลมที่ตั้งอยู่บนพื้นห้อง รุ่งขึ้น
ตอนเช้าได้จัดการธุระส่วนตัวเรียบร้อยแล้ว จึงได้เข้า
มากรุงเทพฯ เพื่อบรรยายวิชาหินนรกให้ญาติธรรมฟัง
เมื่อบรรยายแล้วเสร็จ ได้ลุกขึ้นจากโต๊ะที่นั่งบรรยาย

ด้วยความยากลำบาก จึงได้ระลึกถึงคำของผู้รู้ที่กล่าว
ไว้นานแล้วว่า ขออย่าให้เจ็บป่วยนั้นขอได้ แต่สิ่งที่ขอ
เป็นไปได้อย่าง หรือเมื่อแก่ชราแล้วขออย่าได้ตาย ขอ
อย่าให้มีความวิบัติเกิดขึ้นกับชีวิต เป็นการขอได้ แต่สิ่ง
ที่ถูกขอนั้น จะเกิดขึ้นได้หรือเกิดขึ้นไม่ได้ ก็เป็นอีก
เรื่องหนึ่ง

ตายสู่ความมืด – ตายสู่ความสว่าง

สัตว์บุคคลที่มากเกิดอยู่ในวัฏสงสาร นับแต่สัตว์ที่เกิดอยู่ในภพนรกจนถึงพรหมโลก ทุกรูปนามจะต้องตายไปตามกฎแห่งกรรม สัตว์ที่เกิดอยู่ในภพที่สามารถประพตีกุศลกรรมได้ นับว่าโชคดี ที่จิตวิญญานได้สร้างและเก็บบันทึกกุศลกรรม ที่ให้ผลเป็นบุญไว้ในดวงจิต ตายจากภพนั้นแล้วโอกาสที่จิตวิญญานจะถูกพลังของบุญ ผลักดันให้ไปเข้าร่างใหม่ที่อยู่ในสุคติภพเป็นมนุษย์เทวดาและพรหมได้ จึงเรียกสัตว์ประเภทนี้ว่าตายไปสู่ความสว่าง ตรงกันข้าม จิตวิญญานที่เก็บบันทึกอกุศลกรรม (บาป) ไว้ภายใน เมื่อสัตว์นั้นตายลงแล้ว จิตวิญญานยังถูกพลังของบาปผลักดันให้ไปเสวยอกุศลวิบาก เกิดเป็นสัตว์อยู่ในทุคติภพ (สัตว์เดรัจฉาน สัตว์เปรต สัตว์อสุรกาย และสัตว์นรก) จึงเรียกสัตว์ประเภทนี้ว่า ตายไปสู่ความมืด ดังนั้นการได้

อัตรภาพเป็นมนุษย์อยู่ในภพที่สว่าง หากประพตทุศีล (ศีล ๕) และประพตไรรธรรมแล้ว ย่อมมีโอกาสที่จะ ถูกพลังของบาปผลักดันจิตวิญญาน ที่หลุดออกจาก ร่างไปสู่การเกิดในภพภูมิที่มีด (ทุคติภพ) มีมากไป ด้วยความทุกข์ คนที่มาเกิดอยู่ในยุคสมัยนี้ มองเส้น ทางชีวิตได้ไม่ยาวไกล รู้ว่าชีวิตมีเพียงแค่นี้ เห็น หู ได้ยินเท่านั้น แท้จริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ ชีวิตยังต้อง ดำเนินต่ออีกยาวไกล สู่ภพต่างๆ ในวิญญสงสาร ผู้ที่ใช้ าดาดู หูฟัง สามารถสัมผัสได้เพียงสองภพ คือสัตว์ที่เกิด อยู่ในภพมนุษย์และสัตว์ที่เกิดอยู่ในภพดิรัจฉาน เท่านั้น แต่ยังมีภพภูมิอื่นในวิญญสงสารอยู่อีก ที่ระบบ ประสาททางตา (จักขุประสาท) และระบบประสาททางหู (โสตประสาท) มิสามารถสัมผัสได้

ปัญญาของมนุษย์

การได้มาเกิดอยู่ในภพมนุษย์ มีรูปร่างที่สามารถใช้ร่วมกันในการทำกรรมได้ คำว่า “กรรม” หมายถึงการกระทำ มนุษย์สามารถทำกรรมได้ ๓ ทาง คือทำกรรมทางกายเรียกว่า “กายกรรม” ทำกรรมทางวาจาหรือคำพูด เรียกว่า “วจีกรรม” และสุดท้ายทำกรรมทางใจ เรียกว่า “มโนกรรม”

ดังได้กล่าวไว้แต่ต้นว่า ชีวิตของมนุษย์หรือสัตว์บุคคล ประกอบขึ้นด้วยรูป (กาย) และ นาม (ใจ) ใจหรือจิตมีความหมายเป็นอย่างเดียวกัน มีคุณสมบัติใหญ่ๆ สองอย่างคือ มีสติ (ระลึกได้ นึกได้ ไม่ลืม) และมีปัญญา (รู้คิด นึก) เห็นเหตุผลสัมพันธ์กันตลอดไปและไม่เนื่องด้วยกาลเวลา ปัญญาเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ จิตต้องมีสติกำกับ แล้วปัญญาเห็นถูกตามธรรมจึงจะเกิดขึ้น ปัญญาเห็นถูกตามธรรมคือปัญญาที่เห็นความเป็นจริงแท้

(ปรมาตถัสัจจะ) และเกิดขึ้นกับดวงจิตที่มีสติกำกับ ผู้ที่พัฒนาจิตให้สงบเป็นสมาธิจนแน่น (อุปจารสมาธิ) แล้วพัฒนาจิตตามแนวของสติปัฏฐาน ๔ จิตย่อมเกิดปัญญาเห็นแจ้ง (ญาณ ๑๖) จากประสบการณ์ตรงในการพัฒนาสมองของผู้เขียน จนเข้าถึงความรู้สูงสุดทางโลก ได้เห็นความจริงที่มีเหตุและผลสัมพันธ์กันชั่วคราว จึงเรียกความจริงเช่นนี้ว่า สภาวัสัจจะ เมื่อกาลเวลาผ่านไป เหตุผลที่เคยสัมพันธ์กันจะไม่สัมพันธ์กันอีกต่อไป ความจริงที่เคยเป็นจะไม่เป็นจริงอีกต่อไป ความรู้เช่นนี้ชาวโลกจึงเรียกว่าเป็นความรู้ที่ “ล้าสมัย” และจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน ในการพัฒนาจิต ได้เข้าถึงความรู้สูงสุดในทางธรรมที่เรียกว่า “ปัญญาเห็นแจ้ง” คือเห็นความจริงที่มีเหตุผลสัมพันธ์กันตลอดไป ไม่มีกาลเวลามาทำให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นความไม่จริงได้ หรือคือไม่ล้าสมัยนั่นเอง ดังนั้นผู้ที่พัฒนาจิตจนเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้แล้ว จึงเห็นว่าปัญญาที่เกิดจากการพัฒนาสมองเป็นปัญญาที่ล้าสมัย จึงเรียกว่าเป็นวิชาหรืออวิชา ที่มีระบุนอยู่ในปัจจุสมุปบาท (ดูบันทึกท้ายเล่ม ๑)

ผู้ที่พัฒนาสมองจนเข้าถึงปัญญาทางโลกสูงสุด ยังมีอดีตตาหรือตัวตนหรือความเห็นแก่ตัว เกิดตามมาอีกด้วย จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาของผู้ที่พัฒนาสมองมาจนสูงสุด ยังประพฤติทุศีล ไร้ธรรม ยังดื่มสุราเมรัย ยังพูดเท็จ รวมถึงยังมีจิตเป็นทาสของโลกธรรมและวัตถุต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นด้วยมีปัญญาเห็นผิดไปจากความเป็นจริงแท้ ยังประพฤติตนเบียดเบียนสิ่งที่อยู่รอบข้าง ยังมีพฤติกรรมเป็นผู้คอยรับนั่นเอง

นอกจากนี้มนุษย์ยังมีศักยภาพในการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง เห็นเหตุเห็นผลถูกต้องตรงตามความเป็นจริงแท้ อยู่เหนือระบบประสาทสัมผัส แต่จิตที่พัฒนาดีแล้วสามารถสัมผัสได้ ปัญญาสูงสุดที่เกิดในดวงจิตชั้นโลกุตระ เรียกว่า **ปัญญาเห็นแจ้ง**

๑. **ปัญญาสูงสุดที่จิตสามารถสัมผัสหรือรู้เห็น**
เข้าใจว่า เทวดามีจริง สัมภเวสี (ผู้แสวงหาที่เกิด) มีจริง
 ภาพต่างๆ ที่ระบอบอยู่ในพุทธศาสนามีจริง ฯลฯ ปัญญาสูงสุดประเภทนี้เรียกว่า โลกียญาณ คืออภิญญา ๕ ได้แก่
 ความรู้ที่ใช้แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้ (อิทธิวิธิ) ความรู้ที่ใช้สื่อสารกับสิ่งที่อยู่ห่างไกล หรือต่างมิติได้ (ทิพพโสถ)
 ความรู้ที่สามารถเข้าใจคนอื่นได้ (เจโตปริยญาณ)

ความรู้ที่ทำให้ระลึกชาติหนหลังได้ (บุพเพนิวาสานุสติ ญาณ) และความรู้ที่สามารถเห็นสิ่งอันเป็นทิพย์ได้ (ทิพพ จักขุ) ต่างๆ เหล่านี้อยู่นอกเหนือระบบประสาทสัมผัส แต่ยังไม่สามารถส่องนำทางชีวิตไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

๒. ปัญญาสูงสุดที่จิตสามารถรู้เห็นเข้าใจใน ความเป็นจริงแท้และไม่เนื่องด้วยกาลเวลา ความเป็นจริงแท้ เรียกว่าเป็นปัญญาเห็นแจ้ง (โลกุตระญาณ) ที่สามารถส่องนำทางชีวิตไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

ปัญญาเห็นแจ้งหรือญาณ ๑๖ จะเกิดขึ้นกับดวง จิตที่เข้าถึงอุปปจารสมาธิ และต้องพัฒนาจิตตามแนว ของสติปัญญา ๔ พระนิยตโพธิสัตว์ยังมีสภาวะธรรม ในดวงจิตเป็นปุถุชน ยังมีกิเลสหนาแน่นอยู่ในดวงจิต คือรู้แบบที่พระอริยบุคคลรู้ ยังไม่มีปัญญาเห็นแจ้ง ตามแบบที่พระอริยบุคคลมี พุดได้ในอีกทางหนึ่งว่า พระ นิยตโพธิสัตว์สามารถพัฒนาจิตตนเองให้เกิดปัญญา เห็นแจ้งได้ ไม่เกิน สังขารูปกษณญาณ (โสฬสญาณตัวที่ ๘) ผู้ที่พัฒนาจิตเข้าถึงญาณตัวนี้ ยังมีสภาวะธรรมใน ดวงจิตเป็นปุถุชน ยังประพาศิตนทุกศีลไว้ธรรมไม่ได้ ด้วย เหตุนี้พระอริยบุคคลจึงมิได้สงสัยเลยว่า ทำไมพระ นิยตโพธิสัตว์จึงยังต้องมีจิตเป็นทาสของกาม ยังต้อง

ลงมาเกิดอยู่ในครรภ์ของมารดาในพระชาติสุดท้าย ยังต้องแต่งงานมีภรรยา ยังต้องเสพงามและมีบุตร แล้วจึงจะปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จนกระทั่งจิตเข้าถึงญาณทั้ง ๑๖ ตัวได้แล้ว จิตจึงจะเป็นอิสระจากกาม ตริสรู้เป็นพระพุทธรเจ้าได้

ผู้เขียนต้องขออภัยท่านผู้อ่าน ที่ยังรู้ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริงเท่าๆ ในครั้งพุทธกาล พระพุทธโคดมได้ตรัสสอนชาวกาลามะแห่งเกสบุตรตนิคมในแคว้นโกศลไม่ให้เชื่อเรื่องงมงาย ๑๐ อย่างที่เรียกว่า กาลามสูตร จะเชื่อได้ต่อเมื่อได้พิจารณาด้วยปัญญา (เห็นแจ้ง) ว่าสิ่งที่ได้ยินได้ฟังนั้นเป็นกุศล ประพฤติตามแล้วไม่มีโทษจึงเชื่อได้ ผู้เขียนจึงต้องขออภัยท่านผู้อ่านมาล่วงหน้าด้วยเหตุดังนี้ และยิ่งกว่านั้น ผู้เขียนยังเสนอแนะให้ท่านผู้อ่านพัฒนาจิตตนเอง จนเข้าถึงปัญญาสูงสุด (อภิปัญญา ๕) และปัญญาสูงสุดที่พ้นไปจากวิภวัญ (ญาณ ๑๖) ได้แล้ว ย่อมรู้เห็นเข้าใจด้วยตนเองว่า สิ่งที่ระบบประสาทสัมผัสได้ สิ่งที่จิตพัฒนาดีแล้วสัมผัสได้ เป็นความจริงหรือเป็นความเท็จ

ภพในวัฏสงสาร

ในที่นี้หมายถึงโลกที่สัตว์ (รูปนาม) ต้องไปเกิดการเวียนตายเวียนเกิดของสัตว์ในวัฏสงสารมีเป็นอนันต์ สัตว์บุคคลต้องไปเกิดอยู่ในภพต่างๆ ของวัฏสงสารตามกฎแห่งกรรม ภพในวัฏสงสารที่สัมผัสได้ด้วยการทำงานของระบบประสาท ได้แก่ ภพมนุษย์และภพดิรัจฉาน แต่ภพที่เป็นทิพย์ต้องสัมผัสด้วยการทำงานของจิตที่พัฒนาดีแล้ว เช่น ภพเปรต ภพอสุรกาย ภพนรก ภพสวรรค์และพรหมโลก ดังที่ได้กล่าวไว้แต่แรกว่า ชีวิตต้องดำเนินไปตามกฎแห่งกรรม กล่าวโดยสรุปสั้นๆ ได้ว่า สัตว์ (รูปนาม) ที่ประพฤติกุศลกรรมบถ ๑๐ อยู่เสมอ ย่อมมีกำลังของอกุศลกรรมผลกัตันจิตวิญญานให้โคจรไปเกิดเป็นสัตว์นรก หากอกุศลกรรมบถ ๑๐ มีกำลังอ่อน ย่อมมีกำลังผลกัตันให้ไปเกิดเป็นเปรต อสุรกาย หากมีความหลง (โมหะ) สั่งสม

อยู่ในดวงจิตเมื่อตายแล้วย่อมมีกำลังผลักดันจิต
 วิญญาณให้โคจรไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน บุคคลผู้
 ประพฤติตนมีศีลคมใจอยู่เสมอ ย่อมมีกำลังผลักดัน
 จิตวิญญาณให้โคจรไปเกิดเป็นมนุษย์ บุคคลที่บำเพ็ญ
 ทาน รักษาศีลอยู่เสมอ ย่อมมีกำลังผลักดันจิตวิญญาณ
 ให้โคจรไปเกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ และบุคคลผู้มีจิต
 ทรงฌาน ย่อมมีกำลังผลักดันจิตวิญญาณให้โคจรไป
 เกิดเป็นพรหมอยู่ในพรหมโลก ต่างๆ เหล่านี้ล้วน
 ดำเนินไปตามเหตุและผลที่สัตว์บุคคลได้กระทำไว้ก่อน
 ซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งกรรม

เหตุนำพาสัตว์ไปเกิดในนรก

สัตว์บุคคลที่ประพฤติดุชชั่ว (อกุศลกรรมบถ ๑๐) คือประพฤดีไม่เรียบร้อยทางกาย ๓ อย่าง ได้แก่ การฆ่า การลักขโมย การประพฤติดูในกาม ประพฤดีไม่เรียบร้อย ทางวาจา ๔ อย่าง ได้แก่ พูดเท็จ พูดหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อไร้สาระและประพฤดีไม่เรียบร้อยทางใจ ๓ อย่าง ได้แก่ คอยคิดจ้องอยากได้ของเขา คิดทำร้ายผู้อื่นและมีความเห็นผิดไปจากธรรม ทั้งสิบอย่างนี้เป็นเหตุนำพาสัตว์วิญญูณของสัตว์ลงไปเกิดเป็นรูปนามอยู่ในภพนรก อาทิ นันทยกษัตริย์ ใช้กระบองวิเศษตีที่ศีรษะของพระสารีบุตรขณะกำลังนั่งเข้านิโรธสมาบัติ ญาติขุนคลัง (อดีตของพระเจ้าพิมพิสาร) แอบบริโภคอาหารก่อนถวายพระสงฆ์ นันทมาณพ ช่มชืนพระอุบลวรรณาภิษุณีอรหันต์ จินจมาณวิกา กล่าวตู่พระพุทธเจ้าว่ามีลูกในท้องกับตน พระโกกาลิก

ภิกษุกล่าวต่อพระอัครสาวกทั้งสอง ฯลฯ บุคคลผู้ที่เอียน
นามมานี้ประพตีกุศลกรรมบถ ตายแล้วต้องลงไป
เกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพนรก

ยังเห็นได้ชัดว่า โทสะมีแรงผลักดันจิตวิญญาณ
ของสัตว์บุคคลที่ตายแล้ว ลงไปได้ร่างใหม่อยู่ในภพนรก
ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงได้บอกว่าขณะที่ยังมีชีวิตอยู่นี้
พยายามให้อภัยเป็นทานต่อทุกเหตุที่ทำให้ขี้ใจ แล้ว
ความมีอารมณ์สงบเย็น (เมตตา) ย่อมเกิดขึ้น และเก็บ
สิ่งสมเป็นเมตตาบารมีอยู่ในดวงจิต ผู้มีเมตตาย่อมมี
สรรพสัตว์เข้าใกล้ ตายแล้วยังมีโอกาสที่จิตวิญญาณจะ
โคจรไปเกิดในสุคติภพได้อีกด้วย สัตว์บุคคลผู้มี
เมตตาอยู่ในดวงจิตจะมีอารมณ์สงบเย็นและห่างไกล
จากโทสะอันเป็นเหตุไม่ต้องไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพนรก

หนือบายภูมิ

อบายภูมิเป็นภพกำเนิดของสัตว์ที่ปราศจาก
ความเจริญ ได้แก่ ภพต่างๆ ดังนี้

๑. **ภพนรก** (นिरยภูมิ) ได้แก่ โลกทิพย์อันเป็นที่
สัตว์นรกต้องเสวยอกุศลวิบากที่ตนได้กระทำไว้แต่อดีต
ผู้เขียนได้มีโอกาสสนทนากับผู้ที่ตายชั่วคราว (ตายแล้ว
ฟื้น) ขณะตายลงไปเกิดเป็นสัตว์ในภพนรกอยู่สองวัน
ด้วยเหตุแห่งการคดโกงค่าแรงงาน จากการพุดคุยผู้
เขียนได้ถามเขาในทำนองที่ว่า

ผู้เขียน : สัตว์นรกที่ถูกรังโทษ มีการร้องโอด
ครวญไหม?

ผู้ที่ตายแล้วฟื้น : ไม่มีครับ สัตว์นรกทุกตัวต่าง
นิ่งเงียบ ยังคงทำงานต่อไป ไม่มีวันแล้วเสร็จ

ผู้เขียน : มีสถานที่แห่งใดในโลกเรา นี้ เปรียบได้
กับนรกที่คุณไปเห็น

ผู้ที่ตายแล้วพื้น : ไม่มีครับ ผมเห็นแล้วอยาก
กลับโลกมนุษย์มาก คิดแต่จะกลับอย่างเดียวเท่านั้น
เป็นสภาวะที่โหดสุดๆ

นักธุรกิจที่ได้พูดคุยอยู่กับผู้เขียน ตายจากภพ
มนุษย์นาน ๕ นาที แล้วจึงโอบปาตีกะไปอยู่ในร่างของ
สัตว์นรกที่มีกายทิพย์ หลังจากนั้นได้ไปเห็นการทำงาน
ของสัตว์นรกนานสองวัน บัดนี้ท่านได้ตายจากภพ
มนุษย์ไปแล้วและไปโอบปาตีกะอยู่ในภพนรกขุมเดิม
ตามที่ท่านมาบอกเล่าให้ฟัง

๒. **ภพดิรัจฉาน** ได้แก่ภพที่สัตว์มีการเคลื่อนที่
ไปในแนวขวางเช่น หมู หมา กา ไก่ ฯลฯ เป็นภูมิ
กำเนิดที่ไม่เจริญ ต้องเสวยทุกขเวทนาแรงกล้าเผ็ดร้อน
ไม่ต้องเสวยทุกขเวทนาจนหน้าดำคร่ำเครียด ยังมี
โอกาสชื่นชมยินดี อยู่กับเหตุสามประการคือ

๑. มีโอกาสที่ชื่นชมยินดีอยู่กับการกิน
๒. มีโอกาสที่ชื่นชมยินดีอยู่กับการนอน
๓. มีโอกาสที่ชื่นชมยินดีอยู่กับการสืบพันธุ์

เหตุที่ต้องลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในเดรัจฉานภูมิ เช่นนี้ด้วยความเห็นผิด มีจิตถูกครอบงำด้วยโมหะ ดังในกรณีของกบิลภิกษุที่ได้ศึกษาพุทธศาสนาเถรวาท ตามแนวของคันถธุระ (ปริยัติ) ด้วยประมาทว่าตนยังหนุ่มอยู่ จึงมิได้ศึกษาพุทธศาสนาตามแนวทางวิปัสสนาธุระ เมื่อได้เบรียญจธรรมสูงขึ้น จึงมีจิตถูกครอบงำด้วยโลกธรรม ทำให้เป็นผู้เมาในความรู้อย่างยิ่ง สอนธรรมด้วยการตีความจากปัญญาทางสมอง จึงทำให้เกิดความผิดพลาดไปจากความเป็นจริงแท้ (สัทธรรมปฏิรูป) ตายลงจึงต้องลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพนรก ได้รับทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส ถูกไฟนรกเผาเผาานานถึง ๑ พุทธันดร หลังจากสิ้นหน้กรรมในนรกแล้วจึงได้มาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน (สุพรรณมัจจา) อยู่ในแม่น้ำอจิรวดี ชมพูทวีปในครั้งกระนั้น

๓. **ภาพเปรต**หรือปิศาจวิสัย เปรตเป็นภูมิกำเนิดของสัตว์กายทิพย์ ที่มีรูปร่างสูงโย่ง ผมยาว คอยาว เสพแต่ของสกปรก เช่น เลือดและหนอง เปรตบางประเภทมิได้กินอาหารยาวนานถึง ๒-๓ พุทธันดร ทำให้มีอาการแสบร้อนในลำไส้เป็นยี่งนัก มีเรี่ยวแรงเหลือน้อย ลุกขึ้นยืนด้วยความยากลำบาก เปรตส่วนใหญ่มีความ

เป็นอยู่เยี่ยงนี้ มีอยู่ครั้งหนึ่งพระสมณโคดมได้ตรัสเล่าถึงปรตโครงกระดุกที่พระมหาโมคคัลลนะไปเห็นขณะออกบิณฑบาต ท่านตรัสเล่าให้ฟังว่า ปรตตนนี้มีอดีตเป็นคนฆ่าโคอยู่ในกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ เมื่อตายลงแล้วได้ไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในนรก เมื่อพ้นทุกข์ในนรกแล้ว จึงได้มาเกิดเป็นปรตโครงกระดุก และยังคงเสวยทุกขเวทนาอย่างแสนเข็ญจนทุกวันนี้

นอกจากนี้พระมหาโมคคัลลลนะยังได้ไปเห็นปรตขึ้นเนื้อที่กำลังถูกนกแร้ง นกกา นกตะกรุมจิกกิน และร้องครวญครางอย่างน่าสงสาร พระพุทธโคดมตรัสว่า อดีตปรตขึ้นเนื้อเคยเกิดเป็นมนุษย์ มีอาชีพฆ่าโคขาย เมื่อตายแล้วจึงได้ลงไปเกิดอยู่ในนรก เสวยทุกขวิบากอย่างแสนสาหัส ตายจากภพนรกแล้วยังต้องมาเกิดเป็นปรตเพื่อชดใช้หนี้เวรกรรมให้หมด และเช่นเดียวกันพระมหาโมคคัลลลนะผู้มีเมตตาพิพม์ได้ไปเห็นปรตมีขนเป็นหอก กำลังร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวด พระพุทธโคดมได้ตรัสว่า ในอดีตเคยเกิดเป็นคนขายเนื้อ ตายแล้วต้องลงไปเกิดอยู่ในนรก แต่ยังใช้หนี้เวรกรรมไม่หมด เศษของกรรมจึงผลักดันจิตวิญญาณให้มาเกิดเป็นปรต เสวยทุกขเวทนาอันแสน

จะทุเรศ ต่างๆ เหล่านี้เป็นด้วยเหตุที่มีความโลภครอบงำจิต จึงประพตติผิดศีล แล้วลงไปเกิดในนรกยาวนาน เมื่อพ้นทุกข์จากนรกแล้วยังต้องมาเกิดเป็นเปรตอีกด้วย

๔. **ภพอสรรทุกาย** เป็นสัตว์ที่เกิดอยู่ในอบายภูมิ ชอบเที่ยวหลอกคนให้กลัว เป็นโลกที่ไม่น่าอยู่อาศัย มีรูปร่างกายอันชั่วไม่สวยงาม มีใบหน้าอมทุกข์ อสุรกายมีร่างกายพอมมาก มีปากเล็กเท่ารูเข็ม ร่างกายสูงชลาดแลดูแล้วไม่น่าจะมีโลหิตหล่อเลี้ยงร่างกาย มีกลิ่นเหม็นสาบอย่างสุดประมาณ มีดวงตาเล็กเท่าปูนาแต่ตั้งอยู่บนหัวหรือศีรษะ มีอาการทิวกระหายในอาหารอยู่ตลอดเวลา เนื่องด้วยมีปากเล็กเท่ารูเข็มอยู่ที่หัว การกินอาหารจึงต้องเอาหัวปักลง เอาตีนชี้ฟ้า อสุรกายบางประเภทมีห้องใหญ่ยาน มีเล็บเท้ายาววิแหลม มีนิสัยโหดเหี้ยมดุร้าย คล้ายคนวิกลจริต

ในครั้งที่เกิดเป็นมนุษย์ อสุรกายมีความโลภเป็นแรงผลักดัน อยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น จึงประพตติล่วงอกุศลกรรมมถ มีลักษณะเด่นคือ เป็นสัตว์ที่กระหายน้ำเป็นส่วนมาก ภพกำเนิดของสัตว์อสุรกาย และสัตว์เปรต มีวิบากใกล้เคียงกัน คืออสุรกายเป็นสัตว์ที่กระหายน้ำเป็นกำลัง ส่วนสัตว์เปรตมีความอดอยาก คือ

อยากกินอาหารเป็นกำลัง ดั่งตัวอย่างมีภิกษุกลุ่มหนึ่ง กำลังเดินบิณฑบาตอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา ได้เหลือบไป เห็นอสุรกายกำลังเดินอยู่บนผิวน้ำ แต่ไม่สามารถดื่ม น้ำนั้นได้ เมื่อเข้าไปใกล้ น้ำ อสุรกายเห็นแต่เปลวอัคคี จึงต้องแสวงหาน้ำดื่มอยู่ตลอดเวลา

การเกิดเป็นสัตว์อยู่ในอบายภูมิ เป็นการนำชีวิต เข้าใกล้สัตว์นรก จึงมีโอกาสเป็นไปได้มาก ที่จะ ประพฤติอกุศลกรรมไปสู่การเกิดเป็นสัตว์นรก ผู้เขียน ได้แนะนำให้พัฒนาจิตให้ห่างไกลจากความโลภ ความ โกรธ และความหลง หากสัตว์บุคคลพัฒนาจิตให้เป็น อิศระจากกิเลสใหญ่ทั้ง ๓ ตัวได้แล้ว ก็เป็นอันเชื่อได้ ระยะเวลาหนึ่งว่า ชาติต่อไปจะไม่ต้องลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ ในอบายภูมิ แต่สภาวะธรรมในดวงจิตยังเป็นปุถุชน จิต วิญญาณยังมีโอกาสโคจรลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพ นรกได้

หนีไปเกิดในสุคติภูมิ

สุคติภูมิ ในที่นี้หมายถึงมนุษย์โลก เทวโลก และพรหมโลก การที่จิตวิญญานจะโคจรไปได้ร่างใหม่ในสุคติภูมิ สัตว์บุคคลต้องทำเหตุให้ตรงตามกฎธรรมชาติ เช่นปรารถนาจะไปเกิดเป็นรูปนามอยู่ในภพมนุษย์ สัตว์บุคคล ต้องมีศีล อย่างน้อย ศีล ๕ คุมใจอยู่ทุกขณะตื่น เมื่อชีวิตต้องสิ้นสุดลง คุณธรรมในศีล ๕ จึงจะมีกำลังผลักดันจิตวิญญาน ให้โคจรไปสู่ภพมนุษย์ได้ หากปรารถนาจะไปเกิดเป็นรูปนามทิพย์อยู่ในเทวโลก สัตว์บุคคล ต้องบำเพ็ญทานและรักษาศีลอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะคุณธรรมในการให้ทานและคุณธรรมในการมีศีล คุมใจ ย่อมมีกำลังผลักดันจิตวิญญานให้โคจรไปเกิดในรูปของเทวดาได้ เทวดาหมายถึงสัตว์ที่มีรูปนามทิพย์เป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง หากปรารถนาจะไปเกิดเป็นรูปทิพย์เพียงอย่างเดียว หรือมีนามเพียงอย่างเดียว

จิตต้องมีสมาธิระดับรูปฌานหรืออรูปรูปฌาน และตายทิ้งรูปชั้นนี้ในขณะที่จิตทรงฌาน กำลังของฌานจะผลักดันจิตวิญญานไปสู่พรหมโลกได้ เป็นที่น่าสังเกตุว่าพรหมทุกองค์ต้องมีพรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) จึงจะพัฒนาจิตให้เข้าถึงสมาธิระดับฌานได้ง่าย

ผู้ที่มีจิตทรงฌานย่อมห่างไกลจากการถูกนิรณ ๕ เข้าครอบงำ นิรณธรรมเป็นธรรมที่กั้นจิตมิให้บรรลุความดี นิรณธรรมมีอยู่ ๕ อย่างคือ

๑. ความพอใจในกามคุณ (กามฉันท์)
๒. ความคิดร้ายต่อผู้อื่น (พยาบาท)
๓. ความหุดหู่ซึ่มเซา (ถีนมิทธะ)
๔. ความฟุ้งซ่านและรำคาญ (อุทธัจจกุกกุกจะ)
๕. ความลึ้งเลสงสัย (วิจิกิจฉา)

การพัฒนาจิตตามแนวของสมถกรรมฐาน ย่อมมีโอกาศพัฒนาจิตให้เข้าถึงสมาธิแนวแน่หรือสมาธิระดับฌานได้ แล้วนิรณ ๕ ย่อมหายไปชั่วคราว ขณะจิตตั้งอยู่ในฌาน บุคคลผู้ปรารถนากำจัดนิรณ ๕ ให้หมดไปสิ้นเชิง ต้องพัฒนาจิตตามแนวของวิปัสสนา

กรรมฐาน เมื่อใดที่ปัญญาเห็นแจ้งเกิดขึ้น จึงจะมี
โอกาสกำจัดนิรวรณ ๕ ให้หมดไปจากใจได้

ในครั้งพุทธกาล พระสารีบุตรได้ไปเยี่ยม
ธัญชานีพราหมณ์ ผู้แก่เฒ่าและใกล้ตายพร้อมทั้ง
อาพาธอย่างหนัก ได้ซักถามธัญชานีพราหมณ์ ตั้ง
แต่ภพจรกไปจนถึงเทวโลกรวมถึงพรหมโลกว่าภพ
ไหนดีกว่ากัน ธัญชานีไม่ตอบ ในที่สุดธัญชานี
พราหมณ์ได้เข้าถึงวาระสุดท้ายของการเป็นมนุษย์ จึง
ได้อุทานว่า โอ...พรหมโลก แล้วจิตได้หลุดออกจากร่าง
ของมนุษย์ (ธัญชานีพราหมณ์ไปอุปปาตีกะเป็น
พรหมอยู่ในพรหมโลกนั้น เช่นเดียวกัน หลังจากที่
พระสมณโคดม ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว
ได้ระลึกถึงดาบสสองรูปที่เคยเป็นครูสอนตนเมื่อครั้ง
เสด็จออกมหาภิเนษกรรมณ์ โดยใจที่หวังจะไปตอบแทน
บุญคุณสอนตนของครูผู้เป็นดาบส ผลปรากฏว่าดาบส
ทั้งสองได้ตายทิ้งชั้นธลาโลกไปแล้ว พระองค์จึงได้
อุทานออกมาในทำนองที่ว่า ฉิบหายไปจากความดีแล้ว
เหตุเพราะครูทั้งสอง ยังมีสภาวะธรรมในดวงจิตเป็น
ปุถุชน ตายแล้วจิตวิญญาณได้โคจรไปเกิดเป็นอรุ
พรหม ในชั้นอาภิกขุญญาตนะและชั้นแนวสัญญาตนะ

สัญญาตายณะ เสวยอายุขัย ๖๐,๐๐๐ กัลป์และ ๘๔,๐๐๐ กัลป์ตามลำดับ ไม่มีโอกาสที่จะพัฒนาจิตให้เข้าถึงความเป็นพระอรหันต์ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงขออนุญาตเตือนท่านผู้อ่านว่า อย่าเห็นแก่ความสุขความสบายในฆานสมาบัติสุข จงทิ้งเสีย แล้วแสวงหาวิมุตติสุข ที่เป็นความสุขจากการพัฒนาจิตให้พ้นไปจากสมมติจะดีที่สุด เพราะมนุษย์ เทวดา และพรหมบางประเภทสามารถพัฒนาจิตให้เข้าถึงวิมุตติสุขได้

การถือกำเนิดอยู่ในสุคติภพ เป็นการนำตัวออกห่างจากภพนรก เมื่อใดที่จิตขาดสติกำกับ โอกาสที่จะนำพาชีวิตลงไปเกิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิ หรือไปเกิดเป็นสัตว์นรกย่อมมีได้เป็นได้ ดังนั้นการนำพาชีวิตไปเกิดอยู่ในสุคติภูมิ เป็นการนำพาชีวิตออกห่างจากภพนรกเท่านั้น มิใช่เป็นการนำพาชีวิตให้พ้นไปจากภพนรกแบบถาวร

ปิดอบายภูมิ

คำว่า “ปิดอบายภูมิ” หมายถึงการป้องกันชีวิต มิให้ลงไปเกิดเป็นรูปนามอยู่ในภพที่ปราศจากความเจริญ เพราะสัตว์ในอบายภูมิ และในบางสัคติภูมิยังมีโอกาสทำกรรมอันเป็นเหตุนำพาจิตวิญญานไปได้ร่างในภพนรกได้ มนุษย์เทวดาและพรหมมีโอกาสดังที่พัฒนาจิต เพื่อให้สามารถปิดอบายภูมิได้ พระพุทธองค์จึงทรงสอนสัตว์ทั้ง ๓ ประเภทนี้ ให้มีศีลคุณใจสามารถนำพาชีวิตให้พ้นไปจากวัฏสงสารได้ แต่สัตว์ดิรัจฉานลงไปยังถึงสัตว์นรก ไม่สามารถพัฒนาจิตให้มีศีลได้ ต้นเหตุที่สำคัญในการพัฒนาจิตนั้น ต้องปฏิบัติไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นเบื้องต้น สัตว์ในอบายภูมิไม่สามารถพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งได้ สัตว์ในอบายภูมิจึงไม่สามารถกำจัดกิเลสที่ผูกมัดใจ (สังโยชน์) ให้หมดไปได้ แต่สัตว์ในอบายภูมิสามารถสร้างและ

สั่งสมบารมีตัวอื่นไม่ได้ (ยกเว้นปัญญาบารมี) ดังตัวอย่าง เช่น อดีตของพระพุทธโคดม ในสมัยที่ไปเสวยพระชาติเป็นช่างฉตัดทันทน์ เพื่อบำเพ็ญศีลบารมี เป็นลิง (พญามหาปิราช) เพื่อบำเพ็ญวิริยบารมี เป็นพญามัจฉาปลาช่อน เพื่อบำเพ็ญสังขุบารมี เป็นกระต่าย (สสบัณฑิต) เพื่อบำเพ็ญทานปรমัตถบารมี ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการเกิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิไม่มีศีลคุณใจจึงไม่สามารถพัฒนาปัญญาบารมีได้ เว้นไว้แต่ว่า ต้องมาเกิดอยู่ในสุคติภูมิเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ที่พระพุทธโคดมจึงได้ตรัสสอนมนุษย์ เทวดา และพรหม ให้พ้นทุกข์ หรือพ้นไปจากวัฏสงสารนั่นเอง

การพัฒนาจิตให้มีอย่างน้อยศีล ๕ คุมใจอยู่ทุกขณะตื่น เป็นการปฏิบัติธรรมเบื้องต้น ในสมัยที่ผู้เขียนไปฝึกปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ ท่านเจ้าคุณโชดก พุดกับผู้เขียนว่า “คุณหากไม่เอาศีลลงคุมให้ถึงใจ แล้วใจยอมไม่ตั้งมั่นเป็นสมาธิ” ผู้เขียนเชื่อและได้ปฏิบัติตามคำชี้แนะของครูบาอาจารย์ ผลปรากฏว่าจิตเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิได้อย่างรวดเร็ว จึงระลึกได้ว่า “ไตรสิกขา” (ศีล สมาธิ ปัญญา) มีความสำคัญเป็นเบื้องต้น หากใจมีอย่างน้อยศีล ๕ คุมได้แล้ว ใจยอม

ตั้งมั่นเป็นสมาธิ แล้วปัญญาเห็นแจ้งจึงจะเกิดขึ้นได้

วิชาขามหาอุบาลิกา มีศีล ๕ คุมใจก็สามารถพัฒนาจิตจนบรรลุโสดาปัตติผลได้ อนาถบิณฑิกเศรษฐีมีศีล ๕ คุมใจก็บรรลุโสดาปัตติผลได้ พระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์กรุงราชคฤห์ มีเพียงศีล ๕ บัดนี้ได้ตายทิ้งขันธ์ลาโลกไปแล้ว และไปโอบปาดิเกะเป็นเทวดาเป็นเทพบุตรโสดาบัน ชื่อชนวสยกัยกษอยู่ในชั้นจตุมหาราชिकासวรรค์โน้น ผู้มีศีล ๕ คุมใจ สามารถพัฒนาจิตจนเป็นพระโสดาบันได้ แต่หากสภาวะธรรมในดวงจิตเป็นพระอนาคามี เช่น ปิปปลิมานพ และภัททกาปิลาณี คู่แต่งงานผู้มีศีล ๘ คุมใจ มิได้ประพฤติดนมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตน เมื่อยกทรัพย์สมบัติให้บริวารแล้วไปบวชเป็นภิกษุชื่อว่าพระมหากัสสปะและภัททกาปิลาณี ภิกษุณี ส่วนผู้ที่บวชเป็นสามเณรและบวชเป็นสามเณรี ต้องมีอย่างน้อยศีล ๑๐ คุมใจ เช่น สามเณรราहुล สามเณรกุมารกัสสปะ สามเณรอุตตมา สามเณรอุตตรา แต่เมื่อจิตบรรลุอรหัตตผลแล้ว จึงได้ขอบวชเป็นภิกษุและภิกษุณีตามลำดับ จากเรื่องที่ยกขึ้นมาแสดงจะเห็นได้ว่า ศีลมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติธรรม ศีลทำให้ใจตั้งมั่นเป็นสมาธิด้วยเหตุนี้พระผู้ทรงความเป็นลััพพัญญู

จึงได้กำหนดไตรสิกขาให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้ประพฤติ
เป็นเบื้องต้น

หลังจากที่ผู้เขียนได้พัฒนาจิต ด้วยการบริกรรม
พองหนอ-ยุบหนอแล้ว มีอยู่วันหนึ่งจิตได้ตั้งมั่นเป็น
สมาธิสูงสุด แล้วจิตเกิดอภิญญา ที่เรียกว่าบุพเพนิวา
สานุสติญาณ ได้เห็นภูมิกำเนิดของตัวเองจนนับภพ
ชาติไม่ถ้วน จึงรู้ว่าตนเองโง่ไปถนัดใจ ที่หลงนำพาชีวิต
วนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร จนกระทั่งวันหนึ่ง ได้ระลึกถึง
การเดินทางสู่ยอดดอยอินทนนท์ ในครั้งนั้นยังมีได้มี
ถนนให้รถยนต์วิ่งเล่นได้สะดวกเหมือนในปัจจุบัน ต้อง
เดินด้วยเท้า จากหมู่บ้านน้ำตกแม่กลาง สวนทางน้ำไหล
(ลำธาร) ขึ้นสู่ยอดดอยอินทนนท์ ในคืนแรกได้เดินถึง
บ้านยางแดงดอยผาหมอน พักค้างคืนที่นั่น รุ่งขึ้นเช้า
เมื่อจัดการธุระส่วนตัวพร้อมกับทานอาหารเช้าแล้ว จึง
ได้เดินทางต่อขึ้นสู่ยอดดอยอินทนนท์ บนเส้นทางเดิน
เท้าในป่า ได้เดินฝ่าป่าทึบที่มีตัวทากชุกชุม เมื่อเดิน
ผ่านป่าทึบโผล่ออกมาเป็นสนามบินเฮลิคอปเตอร์ เป็น
เวลาที่จวนจะใกล้ค่ำจึงได้จัดเตรียมที่นอนด้วยการใช้
ผ้าพลาสติกผูกกันฝน ระหว่างต้นไม้ใหญ่สองต้น (ต้น
ตะเคียน) ที่อยู่เหนือสนามบินเฮลิคอปเตอร์นั้น

ปรากฏว่าในคืนวันแรกห้วงเวลาประมาณตีสองเศษ อาจารย์ที่นอนติดกันได้กอดขาผู้เขียนไว้แน่น ผู้เขียนได้ตื่นขึ้นและส่องไฟฉายดู หาดันเหตุที่ทำให้อาจารย์คนนั้นตกใจกลัว เขาได้แยงไฟฉายจากมือของผู้เขียนและส่องดูจนทั่ว ผู้เขียนจึงได้ถามอาจารย์ท่านนั้นว่า “เกิดอะไรขึ้นหรือ จึงได้กอดขาผมแน่น” เขาตอบว่า “ไม่มีอะไรหรอก นอนเถอะ” เมื่อตื่นนอนตอนเช้าหลังจากทำธุระเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาได้ชวนเดินกลับหมู่บ้านน้ำตกแม่กลาง แสดงว่าการเดินทางเที่ยวนี้ไปไม่ถึงยอดดอยอินทนนท์ จึงได้เดินลงมายังหมู่บ้านยางแดง ดอยผาหมอนและพักค้างแรมที่นั่นอีกสองคืน ในวันรุ่งขึ้นผู้เขียนได้เดินเที่ยวอยู่บนยอดดอยผาหมอนเพื่อรอเฮลิคอปเตอร์รับกลับเชียงใหม่ในวันถัดไปจากการเดินเที่ยวบนยอดดอยผาหมอน ผู้เขียนหาทางเท้าลงจากยอดดอยไม่พบ เดินวนเวียนอยู่บนยอดดอยรอบแล้วรอบเล่า ก็หาทางเท้าแยกลงจากยอดดอยผาหมอนไม่ได้ จึงทำให้ต้องอดอาหารมื้อกลางวันไป เดินวนเวียนอยู่บนทางเดินเท้าบนยอดดอยจนกระทั่งเย็น จึงได้เห็นทางแยกลงดอย และเดินกลับมายังหมู่บ้านขณะก็เป็นเวลาใกล้ค่ำ

เมื่อไปปฏิบัติธรรมที่วัดมหาธาตุฯ ได้ไปเห็นวัฏ-
 สงสาร และเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้แล้วจึงเห็นทาง
 นำพาชีวิตออกจากวัฏสงสารได้ เหตุที่เดินลงจากดอย
 ผาหมอนไม่ได้ เป็นเพราะเทวดาปิดทางเดินเท้าไม่ให้เห็น
 เห็นเป็นแต่ป่าทึบ ไม่เห็นทางเท้าแยกลงจากยอดดอย
 แต่ที่นำพาชีวิตออกจากวัฏสงสาร ต้องใช้ปัญญาเห็น
 แจ้งที่เกิดจากการพัฒนาจิตตนเอง ทางออกจากวัฏ
 สงสาร คือการกำจัดสังโยชน์ หรือกิเลสที่ผูกมัดใจให้
 นำพาชีวิตเวียนเกิดเวียนตายในวัฏสงสาร สังโยชน์ ๑๐
 จึงเป็นตัวปิดกั้น ให้นำพาชีวิตเวียนนอนอยู่ในวัฏสงสาร
 อย่างไม่รู้จบ ผู้ที่สามารถกำจัดสังโยชน์ ๑๐ ให้หมดไป
 จากใจได้ ย่อมนำพาชีวิตออกจากวัฏสงสารได้ ตรง
 กันข้าม หากไม่เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ย่อมนำพาชีวิต
 เวียนนอนอยู่ในวัฏสงสาร ดังที่กล่าวไว้แต่แรกว่า หาก
 นำพาชีวิตวนเวียนอยู่ในอบายภูมิ โอกาสใกล้ชิดกับ
 การเกิดเป็นสัตว์นรกย่อมมีได้มาก ดังนั้นเพื่อความไม่
 ประมาท บุคคลจึงควรประพาศิตนให้มีศีล ๕ คุมใจ
 อยู่ทุกขณะตื่น หรือประพาศิตนกุศลกรรมบถ ๑๐ เพื่อ
 นำพาชีวิตไปเกิดอยู่ในภพสวรรค์ หรือพัฒนาจิตให้ตั้ง
 มั่นเป็นสมาธิระดับฌาน เพื่อนำพาชีวิตไปสู่พรหมโลก

และจะดีที่สุดต้องพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง แล้วกำจัดสังโยชน์ให้หมดไปจากใจ จนสามารถปิดอบายภูมิได้ หรือนำพาชีวิตไปเกิดในสุทธาวาสพรหมโลก หรือนำพาชีวิตออกจากวัฏสงสาร ด้วยการกำจัดสังโยชน์ ๑๐ ให้หมดไปจากใจ จะได้ไม่ต้องนำพาชีวิตมาเวียนตายเวียนเกิดในวัฏสงสารอีกต่อไป

ผู้เขียนได้เห็นสังขธรรมเช่นนี้อย่างเด่นชัด จึงมีความมั่นใจในกฎแห่งกรรมว่า การศึกษาหาความรู้ในพุทธศาสนาหินยานหรือเถรวาท ตามแนวทางของคัมภีร์ทูระ (ปริยัติ) ได้เพียงเปรียญธรรมเป็นเครื่องค้ำประกันความสำเร็จของสมอง ที่สามารถจดจำข้อมูลในพระไตรปิฎกได้ แต่ไม่สามารถสัมผัสกับสิ่งอันเป็นทิพย์ ไม่สามารถกำจัดกิเลสที่ผูกมัดใจได้ ไม่สามารถนำพาชีวิตสู่นิพพานได้ จึงเรียกความรู้เช่นนี้ว่า “วิชา” หรือ “อวิชา” ที่มีระบุไว้ในปฏิจจสมุปปาท นั้นเอง ตรงกันข้าม พุทธศาสนาเถรวาทยังสอนให้บุคคล (พุทธศาสนิก) รู้และมีความรู้ในพุทธศาสนา ด้วยการพัฒนาจิต (สมถภาวนา) จนเข้าถึงสมาธิสูงสุด หรือเข้าถึงและมีความรู้สูงสุดที่ยังข้องเกี่ยวอยู่กับวัฏสงสาร ได้แก่ อภิญญา ๕ และยังได้แนะนำให้พัฒนาจิต (วิปัสสนาภาวนา) จนเข้าถึงและ

มีความรู้สูงสุด ที่สามารถนำพาชีวิตให้พ้นไปจากวัฏสงสารคือโลกุตระญาณ ๑๖ ได้ หมู่สงฆ์ที่ร่วมกระทำปฐมสังคยานาพุทธศาสนาอยู่ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ภูเขาเวภารบรรพต แคว้นมคธ ครึ่งกระนั้น พระสงฆ์ที่เข้าร่วมกระทำปฐมสังคยานาพุทธศาสนา ล้วนเป็นพระอรหันต์ที่ทรงอภิญญาและมีปฏิสัมภิทาญาณทุกรูป งานชำระพระไตรปิฎกจึงถูกต้อง และออกมาตั้งงามดังที่ปรากฏอยู่ในทุกวันนี้

พระผู้ทรงความเป็นสัมพัชญญ มีความประสงค์จะให้หนักบวชฝ่ายเถรวาททุกรูป พัฒนาจิตไปสู่พระนิพพาน จึงมิให้ภิกษุเถรวาทนำพาจิตเข้าไปผูกติดเป็นทาสของตริจฉานกถาและตริจฉานวิชา นักบวชที่ประพฤติดังกล่าวจะไม่สามารถนำพาชีวิตให้พ้นไปจากวัฏสงสารได้ แต่ได้ความรู้สูงสุดที่เป็นฝ่ายโลกิยะ คืออภิญญา ๕ เท่านั้น

ผู้เขียนได้ศึกษาหาความรู้ทางโลก ด้วยการพัฒนาสมองจนเข้าถึงปัญญาทางโลกสูงสุด โดยมีปริญาบัตรรับรอง ยังไม่สามารถสัมผัสกับสิ่งอันเป็นทิพย์ได้ ทำให้ไม่เชื่อคำสอนในพุทธศาสนา จึงได้ไปพัฒนาจิตตามแนวของพองหนอ-ยุบหนอ ผลปรากฏว่า

เมื่อจิตเข้าถึงสมาธิสูงสุดแล้ว ได้เกิดอภิญญาตัวที่ เรียกว่าทิพพจักขุ รู้เห็นเข้าใจว่าเทวดามีจริง ลัทธิกาย ทิพย์มีจริง การเวียนตายเวียนเกิดในวัฏสงสารเป็น ความจริง เหล่านี้ความรู้ที่เกิดจากสมองไม่สามารถ สัมผัสได้ แต่จิตที่ทรงฌานแล้วสามารถสัมผัสได้ จึงได้ เปลี่ยนแนวความคิด ในการดำเนินชีวิต ต่างไปจากคน ปกติที่มีปัญญาจากการพัฒนาสมอง และใช้ปัญญาจาก สมองส่องนำทางให้กับชีวิต ดังได้กล่าวมาแต่แรกว่า ปัญญาหรือความรู้จากสมองเรียกว่าวิชา หรืออวิชา แต่ ปัญญาที่เกิดในดวงจิต เรียกว่า วิชา หรือปัญญาสูงสุด (อภิญญา) ที่สามารถสัมผัสกับสิ่งอันเป็นทิพย์ที่อยู่ใน วัฏสงสารได้ และปัญญาสูงสุดที่เห็นแจ้ง (ญาณ ๑๖) ที่ สามารถนำพาชีวิตพ้นไปจากวัฏสงสารได้ การพัฒนา จิตตามแนวของวิปัสสนากรรมฐาน จึงจะมีโอกาสเข้า ถึงปัญญาเห็นแจ้ง หรือโลกุตระญาณเช่นนี้ได้

ในครั้งที่ผู้เขียนไปปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ ก่อนที่จะเข้าไปปฏิบัติอยู่ในวิหารร้างเพียงรูปเดียว ท่านเจ้าคุณโชดกได้พูดกับผู้เขียนว่า “ธรรมะของ พระพุทธเจ้าต้องเอาชีวิตเข้าแลก” คือนวันที่สองจึงมีผีมา บีบคอ จนแทบจะหายใจไม่ออก กลัวที่สุดแต่ไม่วิ่งหนี

เพราะยังระลึกถึงคำพูดของครูบาอาจารย์ได้อย่างชัดเจน ผู้เขียน (พระบวชใหม่) ได้พูดกับผีที่กำลังบีบคอว่า “จะบีบคอให้ตายก็เชิญเลย แต่ก่อนจะตายขอให้ได้ดวงตาเห็นแจ้งในธรรม” ผลปรากฏว่าผีเลิกบีบคอพร้อมกับได้ปัญญาเห็นแจ้งในธรรมตั้งแต่นั้นมา เรื่องในทำนองเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นจากวาจาของหลวงปู่สุภาที่ภูเกิดในครั้งนั้นหลวงปู่ มีอายุพรรษาได้ ๑๐๔ และผู้เขียน (ฆราวาส) ได้มีโอกาสเข้ากราบและสนทนาธรรมอยู่กับหลวงปู่ เมื่อเวลาประมาณสองทุ่มเศษ ตอนหนึ่งของการสนทนาธรรม มีในทำนองที่ว่า

ผู้เขียน : หลวงปู่ฯ ครับ ตั้งแต่บวชเป็นพระสงฆ์ เคยพบวิกฤตถึงขั้นต้องเอาชีวิตเข้าแลกมีไหม? และหลวงปู่ฯ เอาชีวิตรอดมาได้อย่างไร?

หลวงปู่สุภา : อืม มี

ผู้เขียน : หลวงปู่ฯ เมตตา เล่าให้ฟังบ้างได้ไหม?

หลวงปู่สุภา : มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลังบวชเป็นภิกษุสงฆ์แล้ว ได้เดินธุดงค์ไปทางเมืองยวน (ประเทศเวียดนาม) คือนั่นนั่งปฏิบัติธรรมอยู่องค์เดียวกลางป่า ปรากฏว่ามีงูใหญ่ตัวหนึ่งมาเขม็อบกลืนหลวงปู่ฯ ตั้งแต่

ปลายเท้าทั้งสองข้างมาจนถึงบั้นเอว หลวงปู่ฯ ได้ใช้
แขนทั้งสองยันพื้นดินไว้ทางด้านหลัง

ผู้เขียน : หลวงปู่ฯ กลัวงูไหม? และเอาชีวิตรอด
มาได้อย่างไร? จึงได้มีโอกาสมาพูดคุยให้ผมฟังในคืน
วันนี้

หลวงปู่สุภา : หลวงปู่ฯ ไม่กลัว แต่ได้พูดกับงู
ใหญ่ว่า หากมีหน้เวรกรรมถึงขั้นต้องเอาชีวิตกันก็เอา
ไปเลย ไม่เสียดาย แต่ที่บวชเป็นพระมานี้ ก็หวังที่จะ
ปฏิบัติธรรมเพื่อให้ได้นิพพาน ดังนั้น หากจำเป็นต้อง
ตาย ขอให้ได้นิพพานก็แล้วกัน งูใหญ่ได้ยินพระพูด
ดังนั้น กลัวพระสงฆ์จะเข้านิพพาน จึงรีบขยอกหลวงปู่
ออกจากปาก และได้รอดชีวิตมาพูดคุยกับโยมในคืน
วันนี้

การปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงธรรม จะว่าง่ายก็ง่าย ขอ
ให้ผู้ปฏิบัติมีบุญบารมีเก่าสั่งสมมามากพอ ปฏิบัติ
ธรรมให้ถูกต้อง มีขันติ มีสัจจะ มีความเพียรเป็นแรง
สนับสนุนและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องยาวนาน โอกาส
เข้าถึงธรรมที่ปฏิบัติย่อมมีได้เป็นได้

ในครั้งที่ผู้เขียนได้ไปพิสูจน์สังฆกรรมอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ ท่านเจ้าคุณโชดก ได้พูดกับนักปฏิบัติธรรมที่เป็นพระภิกษุว่า “ปฏิบัติธรรมหนึ่งร้อยคน หากเข้าถึงธรรมที่ปฏิบัติได้เพียงสองคน ก็นับว่าคุ้มค่าแล้ว” คำพูดเช่นนี้ ในทางโลกตีความหมายว่าเป็นการปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่หากผู้ปฏิบัติธรรมพัฒนาจิตจนเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้ง หรือเข้าถึงดวงตาเห็นธรรมได้แล้ว นับว่าเป็นการพัฒนาจิตที่คุ้มค่าจริงๆ การที่ผู้เขียนได้ไปเห็นการเวียนตายเวียนเกิดของตนเองดังได้กล่าวไว้แต่แรก หรือการไปเห็นต้นไม้ ออกลูกเป็นคน (มักกะลีผล) ในป่าหิมพานต์ กำลังพูดคุยกันด้วยภาษาที่ผู้เขียนไม่เข้าใจ รวมถึงการเทศน์ธรรมะให้รุกขเทวดาฟังที่ตำบลปางมะผ้า หรือเทศน์ธรรมสั่งสอนสัมภเวสีที่แก่งคน ด้วยการผลักรถยนต์ตกคลองชลประทาน ที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องจริง ที่ผู้อ่านอย่าพึงปลงใจเชื่อ จนกว่าจะพิสูจน์ความจริงด้วยตนเอง ด้วยการปฏิบัติธรรมจนจิตเข้าถึงอภิญญา ๕ ได้แล้ว จึงจะรู้ว่าเป็นความจริงหรือเป็นความเท็จ

ความจริงหรือเหตุผลที่ได้ไปพัฒนาสมองมาจากต่างประเทศ ได้ถูกตีพิมพ์ไว้ในวารสารต่างประเทศ และวารสารในประเทศนานมาแล้ว บัดนี้กาลเวลาได้ผ่านไปหลายปี ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลหรือความจริงที่เคยเป็น บัดนี้ไม่เป็นความจริงอีกต่อไป เพราะเป็นความจริงระดับสภาวะลัจจะ แม้จะพัฒนาจิตจนเข้าถึงอภิญญา ๕ ได้ไปเห็นเทวดา ไปเห็นพรหม ไปประลองกำลังกับช้างสามเศียร ก็เป็นความจริงระดับสภาวะลัจจะเช่นกัน แต่ยาวนานกว่าหรือยาวนานมาก การให้อภัยเป็นทานเป็นเหตุให้เกิดเมตตาทวารมี พรหมทุกอย่าง มีพรหมวิหาร ๔ (มีเมตตา มีกรุณา มีมุทิตา และมีอุเบกขา) เป็นคุณสมบัติประจำใจชั่วคราวที่ยาวนานมาก เมื่อสภาวะของการเกิดเป็นพรหมจบสิ้นลง คุณสมบัติดังกล่าวย่อมเลือนหายไป หรืออันตรายหมดไปจากใจ

พระพุทธโคดมได้เข้าถึงความจริงที่เป็นสภาวะลัจจะและปรมาตถลัจจะ จึงได้ตั้งพุทธศาสนาขึ้นนานมาแล้วในชมพูทวีป การเข้าถึงความรู้ในธรรมในวินัย และในเรื่องบอกเล่า (พระไตรปิฎก) มิได้เป็นสองแนวทางคือ

พุทธศาสนาที่ถูกเผยแพร่ขึ้นไปทางเหนือ สู่ประเทศทิเบต จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ เรียกว่าพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ส่วนความรู้ที่ถูกเผยแพร่ลงมาทางใต้ เรียกว่าพุทธศาสนาฝ่ายหินยานหรือเถรวาท เผยแพร่สู่ประเทศลังกา พม่า ไทย ฯลฯ การเข้าถึงความรู้ในฝ่ายเถรวาท พุทธบริษัทสามารถเข้าถึงความรู้ในพระไตรปิฎก ได้เป็นสองแนวทางคือ

คันถธุระ การเข้าถึงความรู้ในพุทธศาสนาแบบที่เรียกว่า คันถธุระหรือปริยัติ เป็นการพัฒนาสมองให้มีความรู้ (จำ) ในพระไตรปิฎก ด้วยวิธีการฟังผู้รู้มาบอกเล่า หรือแนะนำให้หาความรู้จากการอ่านตำรา คัมภีร์แบบที่นักปริยัติได้เล่าเรียนกันบางคน จึงเรียกความรู้เช่นนี้ว่า สัจญญา ซึ่งไม่สามารถเห็นสิ่งอันเป็นทิพย์ได้ และไม่สามารถนำพาชีวิตให้พ้นไปจากวัฏสงสารได้ เมื่อเข้าถึงสัจญญา จึงมีประกาศนียบัตรเป็นเปรียญธรรมรับรองการเข้าถึง

วิปัสสนาธุระ การเข้าถึงความรู้ในพุทธศาสนาแบบที่เรียกว่า วิปัสสนาธุระ เป็นการพัฒนาจิตให้รู้ และมีความรู้ในพระไตรปิฎก ผู้ที่พัฒนาจิตจนเข้าถึงความรู้สูงสุดที่เป็นอภิญญา ๕ หรือญาณ ๑๖ จึงสามารถเห็น

สิ่งอันเป็นทิพย์ด้วยจิตได้ สามารถนำพาชีวิตให้พ้นไป จากวัฏสงสารได้ การเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเช่นนี้ไม่มี ประกาศนียบัตรหรือหลักฐานทางโลกใดๆ รับรองการ เข้าถึง แต่รู้ได้ด้วยการมีพฤติกรรมที่เป็นอิสระต่อโลก ธรรมและวัตถุเป็นตัวบ่งชี้

ในครั้งพุทธกาล พระมหากัจจายนะ อดีตบุโรหิต แห่งแคว้นอวันตี ได้เข้าถึงความรู้สูงสุดในพุทธศาสนา และเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะครองใจอยู่ทุกขณะตื่น มีหู เหมือนเป็นคนหูหนวก มีตาเหมือนเป็นคนตาบอด มี ปากเหมือนเป็นคนใบ้ มีกำลังเหมือนเป็นคนอ่อนแอ แม้ จะเจ็บป่วยก็ยังสามารถลุกขึ้นมาทำกิจที่ตนปรารถนาได้ เหล่านี้เป็นคุณสมบัติของพระอรหันต์สูงสุดในพุทธ ศาสนา มีเจตสิกที่ปราศจากกิเลสปนเปื้อน ไม่มี ความ โลก ความโกรธ ความหลง ความมีเมตตา สติ ปัญญา ฯลฯ ตกค้างอยู่ในดวงจิตให้ต้องเวียนตายเวียนเกิดอยู่ ในวัฏสงสารอีกต่อไป

นอกจากนี้ยังมีผู้พัฒนาจิตจนเข้าถึงอริยธรรม สูงสุดได้ เช่นพระอัครสาวกสารีบุตร ได้กล่าวไว้แต่ครั้ง พุทธกาลว่า “ความตายมีแน่ ไม่เวลาแก่ก็เวลาหนุ่ม คนที่จะไม่ตายไม่มีหรอก” ท่านผู้อ่านลองคิดดูว่า

ขณะนี้ประชากรโลกมีประมาณเจ็ดพันล้านคน จะมีสัก
หนึ่งที่ไม่ต้องตายมีไหม?

พระมหาโมคคัลลานะคู่้อครสาวกของพระพุทธเจ้า
ได้พัฒนาจิตจนเข้าถึงอริยธรรมสูงสุดเช่นกัน ได้กล่าว
ไว้ในครั้งพุทธกาลว่า “ไฟไม่คิดเลยว่าจะไหม้คนพาล แต่
คนพาลกลับเข้าไปหาไฟ เพื่อเอามาไหม้ตนเอง” ท่านผู้
อ่านลองคิดว่า โลกกำลังพัฒนาเข้าสู่ยุควิฤต คำ
กล่าวของพระอัครสาวกโมคคัลลานะเป็นจริงหรือไม่

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ยืมพระปา (อรัญวาสีภิกษุ)
ในยุคปัจจุบันพูดว่า “ต่อไปนี้โลกจะวิฤตมากยิ่งขึ้น
พวกเราอย่าได้ประมาทพัฒนาจิตแล้วปิดอบายภูมิให้ได้”
ต่างๆ เหล่านี้เป็นวาทะของผู้เข้าถึงความจริงแท้ที่ทุก
ท่านรวมถึงผู้เขียนพึงตระหนัก หากยังไม่สามารถหนี
พ้นนรกได้ ควรพัฒนาจิตเพื่อมิให้เกิดอารมณ์โทษ อัน
เป็นเหตุตรง ผลักดันจิตวิญญานสู่การเกิดในภพนรก
หรือมิเช่นนั้นหนีนรกมาเกิดอยู่ในภพมนุษย์ ด้วยการ
รักษาศีล ๕ ให้ภูมิใจอยู่ทุกขณะตื่นหรือประพฤติกุศล
กรรมบถ ๑๐ อยู่เสมอ เพื่อให้มีพลังผลักดันจิต
วิญญานไปเกิดในภพสวรรค์ หรือปฏิบัติสมถภาวนา
จนจิตเข้าถึงการมีสมาธิแน่นแ่เป็นฌาน แล้วใช้พลัง

ของฉานผลัดต้นจิตวิญญาณหลังตายแล้วไปสู่พรหมโลก

ต่างๆ เหล่านี้ เป็นวิธีหนึ่งการเกิดเป็นสัตว์นรกได้ แต่ยังไม่สู้จะปลอดภัยนัก ทางที่เที่ยงแท้แน่นอน คือ การพัฒนาจิตแล้วปิดอบายภูมิให้ได้ หากยังพัฒนาจิตไม่พ้นไปจากวัฏสงสาร ยังมีโอกาสเกิดเป็นพระอนาคามี อยู่ในสุทธาวาสพรหมโลกได้ บทสวดมนต์เจริญสังฆคุณ ที่พุทธบริษัทนิยมประพาดติกันอยู่เสมอ นั้น ผู้รู้จริงรู้ว่า เป็นการสวดสรรเสริญ คุณของพระอริยสงฆ์ทั้ง ๔ ประเภท อันได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ หากสวดถูกอักขรวิธีย่อมทำให้จิตมีกำลังของสติเพิ่มขึ้น หรือหากผู้สวดมีบารมีธรรมและมีจิตสงบ หากได้พิจารณาบทสวดเจริญสังฆคุณโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) โอกาสเข้าถึงสภาวะการเป็นอริยบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงแนะนำให้ผู้อ่านพัฒนาจิตของตนให้หนึ่งการเกิดเป็นสัตว์นรก ด้วยการสวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน และจะดียิ่งขึ้น นำตัวเองเข้าพัฒนาจิตตามแนวทางสมถกรรมฐาน จนจิตตั้งมั่นเป็นฉาน ตายแล้วมีกำลังผลัดต้นจิตวิญญาณไปเกิดเป็นพรหม หรือจะให้ดีที่สุดต้องพัฒนาจิต ตามแนวของวิปัสสนากรรมฐาน จนเข้าถึงปัญญา

เห็นแจ้ง แล้วปิดอบายภูมิให้ได้ในชีวิตนี้ หรือไม่ต้อง
มาเกิดเป็นรูปนามในวัฏสงสารอีกต่อไป

ผู้มีขันติ มีความเพียร มีสัจจะ มีบุญบารมีสั่งสม
ในดวงจิต ฯลฯ เมื่อใดที่เหตุปัจจัยในคุณธรรมเหล่านี้
ถึงพร้อม ความสมปรารถนา คือ หนีพ้นนรก จึงจะ
เกิดขึ้นได้....สาธุ

บันทึกท้ายเล่ม

๑. ปฏิจสุมปบาท:

๑. เพราะอวิชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี (อวิชา
ปจฺจยา สงฺขารา)
๒. เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี (สงฺขาร
ปจฺจยา วิญฺญาณ)
๓. เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี (วิญ
ญาณ ปจฺจยา นามรูป)
๔. เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สฬายตนะจึงมี (นาม
รูป ปจฺจยา สฬายตน)
๕. เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี (สฬาย
ตน ปจฺจยา ผสฺส)
๖. เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี (ผสฺส ปจฺจ
ยา เวทนา)

๗. เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี (เวทนา
ปัจจัย ตณฺหา)
๘. เพราะตัณหาเป็นปัจจัย อุปาทานจึงมี (ตณฺหา
ปัจจัย อุปาทานํ)
๙. เพราะอุปาทาน เป็นปัจจัย ภพจึงมี (อุปาทาน
ปัจจัย ภโว)
๑๐. เพราะภพเป็นปัจจัย ชาติจึงมี (ภว ปัจจยา ชาติ)
๑๑. เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรามรณะจึงมี (ชาติ ปัจจ
ยา ชรามรณํ)
๑๒. ความเศร้า ความทุกข์จร ความทุกข์กาย ความ
ทุกข์ใจ ความแค้นใจ จึงมีพร้อม (โสกะ ปรี
เทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส)

๒. บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ได้แก่

๑. ทำบุญด้วยการให้ (ทานมัย)
๒. ทำบุญด้วยการรักษาศีลและประพฤติดี (ศีลมัย)
๓. ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา (ภาวนามัย)
๔. ทำบุญด้วยการประพฤติดีอ่อนน้อม (อปเจยณมัย)
๕. ทำบุญด้วยการชวนชววยรับใช้ (เวยยวัจจมัย)
๖. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น (ปัตติทานมัย)
๗. ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น (ปัตตานุโมทนามัย)
๘. ทำบุญด้วยการฟังธรรม (ธัมมัสสวนมัย)
๙. ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม (ธัมมเทศนามัย)
๑๐. ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง (ทิกฺขุชุกฺกมมัย)

๓. บารมี ๑๐ ได้แก่

๑. การให้หรือการเสียสละ (ทาน)
๒. ความประพฤติดีงามถูกต้องตามระเบียบวินัย (ศีล)
๓. ความปลื้มใจปลื้มใจจากกาม (เนกขัมมะ)
๔. การเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง (ปัญญา)
๕. ความพยายามบากบั่นอุตสาหะ ไม่ทอดทิ้ง
ธุระหน้าที่ (วิริยะ)
๖. ความสามารถใช้สติปัญญาควบคุมตนให้อยู่
ในเหตุผล (ขันติ)
๗. การพูดจริง ทำจริง และมีความจริงใจ (สัจจะ)
๘. การตัดสิ้นใจเด็ดเดี่ยว (อธิษฐาน)

๙. ความปรารถนาดี คิดเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมโลกทั้งปวง (เมตตา)
๑๐. ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงหวั่นไหว (อุเบกขา)

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง
 เหมือนหนึ่งขุมมิตีที่แววชน
 ใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน
 ย่อมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา

ใจสะอาดใจสว่างใจสงบ
 ใครมีครบควรเรียกมนุษย์
 เพราะทำถูกพูดถูกทุกเวลา
 เปรมปรีดาทุกทีในวันสุขสันต์จริง

จงมีธรรมะคุ้มครองหัวใจตลอดไป
ทั้งในภพนี้ ในภพหน้า
หรือในภพถัดๆ ไป
จงพัฒนาจิตให้พ้นไปจากอบายภูมิ
อันมีภพแรกเป็นขั้นสูงสุด
ด้วยการละวตมนต์สังขุสณฺฑ
คุณพระรัตนตรัย ก่อนนอนทุกคืน
จงพัฒนาจิตให้มีสติคุ้มครองหัวใจ
ให้อยู่รอดปลอดภัย
จากภพที่ไม่พึงปรารถนา

ดร. สนั่น วรอุไร

